CARACTERUL SPECIFIC AL RĂSPUNDERII FUNCȚIONARULUI PUBLIC PENTRU ÎNCĂLCAREA CLAUZEI DE INTEGRITATE

THE SPECIFIC CHARACTER OF THE ACCOUNTABILITY OF THE CIVIL SERVANT FOR VIOLATION OF THE CLAUSE OF INTEGRITY

CEBAN Olga
doctorandă, USM

Summary

The integrity, transparency and responsibility of the public administration towards the community are elements that substantiate the community's trust in these institutions. Integrity means improving communication and the transparency of the public decision-making process so as not to create the suspicion that the private interest prevails over the public interest. For breach of duty, rules of conduct, material damage caused, contraventions or offenses committed during the service or in connection with the exercise of duties, as well as for lack of integrity in the public sector leading to acts of corruption and related acts the civil servant bears disciplinary, civil, contraventional or criminal liability.

Keywords: *integrity, public servant, responsibility, integrity clause.*

Integritatea, transparența și responsabilitatea administrației publice față de comunitate sunt elemente care fundamentează încrederea comunității în aceste instituții. Integritatea nu înseamnă doar lipsa corupției, ci presupune îmbunătățirea comunicării și a transparenței procesului de luare a deciziilor publice pentru a nu crea suspiciunea că interesul privat prevalează asupra interesului public.

Conduita etică și integritatea profesională în sectorul public are o importanță cu atât mai mare cu cât statutul funcției publice este unul special. Întreg personalul angajat în administrația publică are obligația de a asigura un serviciu public de calitate în beneficiul cetățenilor, dând dovadă de un comportament profesionist pentru a câștiga și a menține încrederea publicului în integritatea, imparțialitatea și eficacitatea autorităților și instituțiilor publice.

Potrivit legislației în vigoare, funcționarul public este determinat ca

”persoană fizică numită...într-o funcţie publică (adică ceea, care exercită ansamblul atribuţiilor şi obligaţiilor stabilite în temeiul legii în scopul realizării prerogativelor de putere publică) [1]”. Deasemenea, Legea Republicii Moldova cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului publicoperează cu categoria de *funcţie de demnitate publică* – funcţie publică ce se ocupă prin mandat obţinut direct în urma alegerilor organizate sau, indirect, prin numire în condiţiile legii[1].

Potrivit legislației în vigoare, funcționarii publici sunt obligați să respecte legile și celelalte acte juridice, aplicabile raporturilor sociale la care participă, inclusiv, cele ce țin de regimul conflictului de interese, al incompatibilităților și interdicțiilor[1]. Deasemenea, legea prevede în mod direct obligația funcționarilor publici de a respecta prevederile Legii nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrităţii instituţionale. Respectarea acestor obligații este asigurată, de asemenea, prin lege. Astfel, art.56 din Legea cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public prevede că „*pentru încălcarea îndatoririlor de serviciu, a normelor de conduită, pentru pagubele materiale pricinuite, contravenţiile sau infracţiunile săvîrşite în timpul serviciului sau în legătură cu exercitarea atribuţiilor funcţiei, funcţionarul public poartă răspundere disciplinară, civilă, administrativă, penală, după caz*[1].” Astfel, ne propunem să analizăm mai detaliat specificul raspunderii funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate.

Prin urmare, ca punct de reper trebuie să identificăm ce prevede clauza de integritate. Astfel, Legea privind evaluarea integrităţii instituţionale nr. 325 din 23.12.2013[2] stabilește scopul, principiile, mijloacele, metodele, procedurile și efectele juridice ale evaluării integrităţii instituţionale în cadrul entităţilor publice. În art.2 al actului menționat se prevede că ”evaluarea integrităţii instituţionale se realizează în scopul:

a) sporirii responsabilităţii conducătorilor entităţilor publice şi organelor de autoadministrare pentru dezvoltarea, menţinerea și consolidarea climatului de integritate profesională în cadrul entităţilor publice;

b) asigurării integrităţii profesionale a agenţilor publici, prevenirii și combaterii corupţiei în cadrul entităţilor publice;

c) identificării, evaluării și înlăturării riscurilor de corupţie din cadrul entităţilor publice;

d) creşterii numărului de denunţuri privind manifestările de corupţie admise de către agenţii publici” [2].

Legea operează cu așa noțiuni cum ar fi: integritatea instituțională și integritatea profesională. Prin urmare:

- *integritate instituţională* reprezintă integritatea profesională a tuturor agenţilor publici din cadrul entităţii publice, cultivată, controlată şi consolidată de către conducător, precum și toleranţa zero la incidentele de integritate admise de agenţii publici;

- *integritate profesională* este capacitatea agentului public de a-și desfășura activitatea profesională în mod etic, liber de influenţă necorespunzătoare și manifestări de corupţie, cu respectarea interesului public, a supremaţiei Constituţiei Republicii Moldova și a legii[2];

Astfel, menționăm că noțiunea de integritate instituțională înglobează în sine noțiunea integrității profesionale, adăugând și mențiunea de ”toleranţa zero la incidentele de integritate admise de agenţii publici”.

Vorbind de integritatea profesională, este de precizat că legiutorul deasemenea explică, că ”liber de influența necorespunzătoare”, inseamnă a fi ”liber de o imixtiune în activitatea profesională a agentului public din partea terţelor persoane, manifestată prin presiuni, ameninţări sau rugăminţi, în vederea determinării acestuia să își desfășoare activitatea profesională într-un mod anumit,... oferirea sau darea, personal sau prin mijlocitor, de bunuri, servicii, privilegii sau avantaje sub orice formă, ce nu i se cuvin (nu întrunește elementele unei infracţiuni de corupţie) [3]”, integritatea fiind determinată, dacă descifrăm cele indicate, ca un comportament etic și legal.

Legea integrității, la rîndul ei completează categoriile de integritate, divizând-o în integritatea în sectorul public și cel privat, cît și integritatea politică. Astfel potrivit art.3,

- *integritate politică* – capacitate a concurenţilor electorali, persoanelor de încredere ale concurenţilor electorali și a persoanelor care deţin o funcţie electivă sau o funcţie exclusiv politică de a-și desfășura activitățile în mod etic, liber de manifestări de corupţie, cu respectarea interesului public, supremaţiei Constituţiei Republicii Moldova și a legii [3].

Discutabil este faptul, că în cazul integrității profesionale legiutorul în ambele acte normative indică și criteriul ” liber de influența necorespunzătoare”, însă, în categoria integrității politice, acest criteriu lipsește. Cu toate acestea, ”influența necorespunzătoare” este la fel definită și în Legea integrității[3].

Considerăm, că ar fi corect de atribuit și acest criteriu la determinarea integrității, inclusiv și cei politice.

Importantă este și noțiunea *integrității în sectorul public*, potrivit căreia aceasta reprezintă – integritatea politică și integritatea instituțională ale tuturor entităților publice din Republica Moldova, astfel încât agenții publici încadrați în aceste entități să-și desfășoare activitatea profesională în strictă conformitate cu interesul public. Cu referire la integritatea în sectorul public, aceasta prezintă asamblul integrității politice și instituționale. Deasemenea, în pofida faptului că noțiunea de integritate instituțională este dată și în Legea privind evaluarea integrității instituționale nr. 325 din 23.12.2013[2], aceasta nu definește "interesul public", acesta fiind criteriul ce determină modalitatea de activitate integră a agenților publici.

Astfel, Legea integrității nr.82 din 25.05.2017[3] definește și *interesul public* ca un interes general de dezvoltare a bună-stării societății în ansamblu și de realizare a intereselor private legitime, garantat prin funcționarea entităților publice și private, precum și prin exercitarea atribuțiilor de serviciu ale agenților entităților date în strictă conformitate cu prevederile legale, în mod eficient și econom din punct de vedere al utilizării resurselor.

Articolul 43 din Legea integrității[3] (caraportat cu prevederile Legii cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public) prevede că pentru încălcarea îndatoririlor de serviciu, a normelor de conduită, pentru pagubele materiale pricinuite, contravențiile sau infracțiunile săvîrșite în timpul serviciului sau în legătură cu exercitarea atribuțiilor funcției, cît și pentru lipsa integrității în sectorul public care conduce la săvîrșirea actelor de corupție și a celor conexe acestora funcționarul public poartă răspundere:

- disciplinară,
- civilă,
- contravențională sau
- penală.

Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate. Răspunderea disciplinară a funcționarilor publici este consacrată în Legea-cadru privind funcția publică și statutul funcționarului public. Până în 2008, răspunderea disciplinară a funcționarilor publici era reglementată de Codul muncii, la fel ca și cea a oricărui angajat (salariat). Cosiderăm că funcționarul public, ca reprezentant (purtător) al puterii publice, urmează a fi

tras la răspundere disciplinară mult mai strictă decât simplii angajați[4, p.119]. Spre deosebire de Codul muncii, Legea nr. 158/2008 în art.57 stabilește mai multe abateri disciplinare, care aduc atingere procesului de administrare și încalcă clauza de integritate, cum ar fi[1]:

- intervenţiile în favoarea soluționării unor cereri în afara cadrului legal;

- nerespectarea cerinţelor privind păstrarea secretului de stat sau a confidenţialităţii informaţiilor de care funcţionarul public ia cunoştinţă în exerciţiul funcţiei;

- refuzul nejustificat de a îndeplini sarcinile și atribuțiile de serviciu, precum și dispozițiile conducătorului;

- neglijența și/sau tergiversarea, în mod repetat, a îndeplinirii sarcinilor;

- acțiunile care aduc atingere prestigiului autorității publice în care activează;

- încălcarea normelor de conduită a funcţionarului public;

- desfășurarea în timpul programului de muncă a unor activități cu caracter politic (exprimarea sau manifestarea publică a preferinţelor politice și favorizarea vreunui partid politic sau vreunei organizaţii social-politice);

- încălcarea prevederilor referitoare la obligaţii și restricţii stabilite prin lege;

- încălcarea regulilor de organizare și desfășurare a concursului, a regulilor de evaluare a performanţelor profesionale ale funcţionarilor publici;

- alte fapte considerate ca abateri disciplinare în legislația din domeniul funcției publice și funcționarilor publici;

Deasemenea, potrivit Legii integrității, sânt abateri disciplinare faptele coruptibile ce se referă la toate celelalte (decât cele stipulate în art.56) tipuri de încălcări ale obligațiilor stabilite pentru agenții publici, conducătorii entităților publice, foștii agenți publici, organizațiile comerciale, registratorii persoanelor juridice și autoritățile anticorupție, prevăzute de prezenta lege și de legile care conțin reglementări referitoare la asigurarea integrității în sectorul public și în cel privat[3].

Este necesar de menționat faptul că, normele de conduită a funcționarului public sunt prevăzute în Codul de conduită a funcționarului public[5], încălcarea căruia, după cum se reglementează în art. 1 alin. (4) din acest Cod, constituie abatere disciplinară. Sancțiunile disciplinare aplicabile funcționarului public în caz de săvârșire a faptelor menționate mai sus sunt: - „avertisment; - mustrare; -

mustrare aspră; - suspendarea dreptului de a fi promovat în funcție în decursul unui an; - destituirea din funcţia public; etrogradarea în funcție și/sau în grad de calificare. [1]" De asemenea, în aceeași Lege este consacrată și procedura de aplicare a sancțiunilor disciplinare față de funcționarul public. La fel, Cancelaria de Stat a RM a elaborat Ghid metodic de „Aplicarea sancțiunii disciplinare funcționarului public" [6]. Astfel, „sancțiunea disciplinară, cu excepția avertismentului, nu poate fi aplicată decât după cercetarea prealabilă a faptei imputate și după audierea echitabilă a funcționarului public de către comisia de disciplină" [1].

Sancțiunile disciplinare se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data săvîrșirii abaterii, cu excepția sancțiunii disciplinare pentru încălcarea legislației cu privire la declararea averii și intereselor personale, la soluționarea conflictelor de interese și la regimul juridic al incompatibilităților și restricțiilor, care se aplică în termen de cel mult 6 luni de la data rămînerii definitive a actului prin care se constată săvîrșirea abaterii disciplinare[1].

Răspunderea contravențională a funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate. Legislația în vigoare prevede atragerea a răspundere contravențională a funcționarului public pentru *actele de corupție, acte conexe actelor de corupție și fapte coruptibile.*

Legea integrității în art.44 definește actele de corupție, care reprezintă contravenții, săvîrșite în sectorul public, a căror sancționare este prevăzută Codul contravențional. Prin urmare, sânt contravenții următoarele *acte de corupție*[3]:

a) primirea de recompensă nelegitimă sau de folos material (dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii);

b) utilizarea fondurilor nedeclarate, neconforme sau venite din străinătate pentru finanțarea partidelor politice;

c) utilizarea contrar destinației a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe, obținerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe, însușirea patrimoniului public sau a mijloacelor din fondurile externe (dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii).

Potrivit art.45, sânt contravenții următoarele *acte conexe actelor de corupție*[3]:

a) favoritismul (dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii);

b) exercitarea atribuţiilor de serviciu în situaţie de conflict de interese;

c) abuzul de putere sau abuzul de serviciu (dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracţiunii);

d) excesul de putere sau depășirea atribuţiilor de serviciu (dacă fapta nu întrunește elementele constitutive ale infracţiunii);

e) excesul de putere privind actele permisive;

f) încălcarea regimului juridic al incompatibilităţilor, restricţiilor în ierarhie, limitărilor de publicitate;

g) încălcarea regimului juridic al restricţiilor și limitărilor în legătură cu încetarea mandatului, a raporturilor de muncă sau de serviciu și cu migrarea agenţilor publici în sectorul privat (pantuflajul).

Sânt conexe actelor de corupţie orice alte contravenţii săvîrşite împreună sau în legătură directă cu un act de corupţie.

Sânt contravenţii, potrivit prevederilor art.46, următoarele *fapte coruptibile*[3]:

a) neluarea măsurilor de asigurare a integrităţii în cadrul entităţilor publice;

b) tăinuirea unui act de corupţie ori a unui act conex acestuia sau neluarea măsurilor de rigoare;

c) încălcarea regulilor de iniţiere și desfășurare a procedurilor de achiziţie publică;

d) neasigurarea măsurilor de protecţie a funcţionarului public;

e) încălcarea regulilor de depunere a declaraţiei de avere și interese personale;

f) nedeclararea sau nesoluţionarea conflictului de interese;

g) refuzul de conformare la decizia de soluţionare a conflictului de interese.

Răspunderea penală a funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate

Cu referire la săvîrșirea infracţiunilor de către funcţionarii publici, legislația prevede atragerea la răspundere penală a funcționarului public pentru *actele de corupție și acte conexe actelor de corupție, care au fost săvîrșite împreună sau în legătură directă cu un act de corupție și fapte coruptibile.*

Legea integrităţii stipulează că sânt infracţiuni următoarele *acte de corupţie*[3]:

a) coruperea activă;

b) darea de mită;

c) coruperea alegătorilor;

d) coruperea pasivă;

e) luarea de mită;

f) primirea unei remuneraţii ilicite pentru îndeplinirea lucrărilor legate de deservirea populaţiei;

g) traficul de influenţă;

h) manipularea unui eveniment;

i) pariurile aranjate;

j) finanţarea ilegală a partidelor politice sau a campaniilor electorale, încălcarea modului de gestionare a mijloacelor financiare ale partidelor politice sau ale fondurilor electorale;

k) delapidarea patrimoniului public;

l) delapidarea mijloacelor din fondurile externe;

m) utilizarea contrar destinaţiei a mijloacelor din împrumuturile interne sau fondurile externe.

Sânt infracţiuni următoarele *acte conexe actelor de corupție, care au fost săvîrşite împreună sau în legătură directă cu un act de corupție*[3]:

a) exercitarea atribuţiilor de serviciu în sectorul public în situaţie de conflict de interesse

b) exercitarea atribuţiilor de serviciu în sectorul privat în situaţie de conflict de interese;

c) abuzul de putere sau abuzul de serviciu în sectorul public;

d) abuzul de serviciu în sectorul privat;

e) excesul de putere sau depășirea atribuţiilor de serviciu;

f) neglijenţa în serviciu;

g) falsificarea rezultatelor votării;

h) obţinerea frauduloasă a mijloacelor din fonduri externe;

i) falsul în acte publice;

j) falsul în documente contabile;

k) tăinuirea averii şi a intereselor personale de către declaranţii din sectorul public;

l) tăinuirea averii şi a intereselor personale de către declaranţii din sectorul privat;

m) îmbogăţirea ilicită;

n) încălcarea regimului de confidenţialitate a informaţiilor din declaraţiile de avere şi interese personale;

o) încălcarea regulilor de creditare, a politicilor de acordare a împrumuturilor sau a regulilor de acordare a despăgubirii/indemnizaţiei de asigurare;

p) gestiunea defectuoasă sau frauduloasă a băncii;

q) obstrucţionarea supravegherii bancare.

Sînt conexe actelor de corupţie orice alte infracţiuni săvîrşite împreună sau în legătură directă cu un act de corupţie.

Răspunderea civilă a funcționarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate

Deși nu este prea clar ce a avut în vedere legiuitorul menționând că funcționarul public poartă ***răspundere civilă*** pentru fapte ilicite săvârșite în timpul exercitării funcției, considerăm că acesta s-a referit la funcțiile în care angajatul încheie un acord suplimentar de răspundere materială (prevăzut de Codul muncii) pentru daunele aduse bunurilor materiale încredințate pentru utilizare în scop de serviciu (aparate electronice, mobilier ș. a.), cu condiția că vinovăția acestuia este vădită [7].

În cazul săvârşirii actelor de corupţie şi actelor conexe acestora, art.47 din Legea integrității prevede că bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele necuvenite transmise pentru a determina comiterea infracţiunii sau pentru a-l răsplăti pe infractor ori bunurile, serviciile, privilegiile sau avantajele necuvenite dobîndite prin săvîrşirea infracţiunii, dacă nu sînt restituite persoanei vătămate, în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia, se confiscă, iar dacă acestea nu se găsesc, condamnatul este obligat la plata contravalorii. În toate cazurile, luarea măsurilor asigurătorii este obligatorie [3].

Deciziile adoptate, contractele încheiate, alte acţiuni sau orice clauză a unei convenţii al căror obiect sau cauză constituie un act de corupţie sau un act conex actelor de corupţie sânt lovite de nulitate absolută [3].

Actele juridice încheiate între organizaţiile comerciale şi entităţile publice cu încălcarea limitărilor de reprezentare stabilite pentru foştii agenţi publici, prevăzute la art. 38 lit. b) al Legii integrității, precum şi actele încheiate de către

persoanele juridice înregistrate în Republica Moldova contrar prevederilor art. 41 alin. (2) al Legii integrității sânt lovite de nulitate absolută, cu excepția cazurilor în care anularea acestora ar aduce daune interesului public [3].

Orice parte la contract al cărei consimţământ a fost viciat de un act de corupție sau de un act conex actelor de corupție poate reclama, în modul stabilit de lege, rezilierea/anularea lui, fără a-și prejudicia dreptul la despăgubiri. Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau dintr-un act conex actelor de corupție are dreptul la repararea acestui prejudiciu în conformitate cu prevederile legislației penale, contravenționale sau, după caz, civile. După repararea prejudiciului din contul bugetului corespunzător, pârâtul are dreptul de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite[3].

Responsabilitatea și repararea prejudiciului

Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art. 256, 324–335[1] din Codul penal are dreptul, în cadrul procesului, la repararea prejudiciului material și/sau moral în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală. În cazul în care persoana nu a solicitat intentarea acțiunii civile în cadrul procesului penal, repararea prejudiciului are loc conform prevederilor Codului civil. Dacă persoana a suferit un prejudiciu rezultat dintr-o faptă prevăzută la art. 312–330 [3] din Codul contravențional, autoritatea competentă este în drept, la cererea victimei, să dispună repararea prejudiciului cauzat prin contravenție în cazul în care nu există divergențe asupra întinderii lui.

După repararea prejudiciului din contul bugetului respectiv, pârâtul este obligat să intenteze acțiune de regres față de persoana vinovată în mărimea despăgubirii plătite. Persoana care a suferit un prejudiciu rezultat dintr-un act de corupție sau act conex actelor de corupție, comis de către subiecții stabiliți la art. 5 lit. a), este în drept să ceară despăgubiri din partea entității publice al cărei agent public a comis actul de corupție sau actul conex.

Ministerul Justiției sau, după caz, procurorul va înainta acțiune de regres împotriva persoanei care a comis actul de corupție sau actul conex actelor de corupție dacă autoritățile despăgubitoare nu și-au onorat obligațiile.

Specificul răspunderii funcționarilor publici petru încălcarea clauzei de integitate constă și în investigarea actelor de corupție și a actelor conexe acestora. Astfel, legislația în art.49 din Legea integrității prevede că autoritățile anticorupție responsabile sînt învestite, conform competențelor stabilite, cu următoarele atribuții de investigare a actelor de corupție și a actelor conexe acestora [3]:

a) efectuarea măsurilor speciale de investigaţii;

b) efectuarea urmăririi penale;

c) aplicarea măsurilor procesuale de constrîngere, de siguranţă şi a altor măsuri de securitate;

d) asigurarea confidenţialităţii în procesul penal;

e) aplicarea măsurilor de protecţie de stat pentru asigurarea securităţii participanţilor la proces şi a altor persoane, inclusiv a celor care aduc la cunoştinţa organelor competente sau superiorilor posibila săvîrşire a actelor de corupţie, a actelor conexe acestora sau a faptelor coruptibile;

f) aplicarea măsurilor de înlăturare a condiţiilor care au contribuit la săvîrşirea infracţiunilor şi altor încălcări ale legislaţiei, întreprinderea acţiunilor de reparare a prejudiciului;

Atribuţiile prevăzute supra sânt exercitate în măsura în care sânt conforme Constituţiei, Codului de procedură penală, legislaţiei privind activitatea specială de investigaţii şi legilor speciale care reglementează activitatea autorităţilor anticorupţie responsabile.

Responsabilitatea pentru constatarea şi examinarea manifestărilor de corupţie revine Procuraturii Anticorupţie, Centrului Naţional Anticorupţie, Autorităţii Naţionale de Integritate şi organelor Ministerului Afacerilor Interne în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală şi ale Codului contravenţional [3].

Prin urmare, în ***concluzii*** putem preciza că răspunderea juridică a funcţionarilor publici, reprezintă un element complex ale statutului juridic al acestuia. Răspunderea funcţionarilor publici pentru încălcarea clauzei de integritate reprezintă o parte componentă a răspunderii juridice al acestora. Toate formele şi modalităţile răspunderii juridice sunt aplicabile funcţionarilor publici, numai raspunderea civilă fiind reglemetată mai ambiguu. Spectorul larg de respundere a funcţionarlui public este un fapt care trebuie să-l motiveze să se autoperfecţioneze în vederea evitării aplicării raspunderii pentru faptele săvârşite. Abordarea complexă a răspunderii pentru nerespectarea normelor de un comportament integru a funcţionarilor publici, demonstrează deasemena şi existenţa unei complexităţi şi a formelor de manifestare a integrităţii, acesta fiind un element esenţial al caracterisiticii funcţionarului public.

Referințe bibliografice:

1) Legea Republicii Moldova cu privire la funcţia publică şi statutul funcţionarului public. Nr. 158-XVI din 04.07.2008. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 23.12.2008, nr. 230-232

2) Legea privind evaluarea integrității instituţionale: nr. 325 din 23.12.2013. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 277-287, art. 586.

3) Legea integrității: nr.82 din 25.05.2017. În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova*, 2017, nr. 229-243, art. 360.

4) Orlov M., Belecciu Ș. Drept administrativ. Chișinău: Elena-V. I., 2005. 270 p.

5) Legea Republicii Moldova privind Codul de conduită a funcționarului public. Nr. 25 din 22.02.08. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 11.04.2008, nr. 74-75

6) Cancelaria de Stat a Republicii Moldova Aplicarea sancțiunii disciplinare funcționarului public. Ghid .metodic. Chișinău, 2014. [citat 27.08.2020]. Disponibil: http ://webcache.googleusercontent.com/search ?q=cache :g1ZeiklOqEJ : www .cancelaria.gov.md/public/files/noutati/2014/9septembrie/GhidAplicare_Sanctiuni__Disciplinare_2909.doc+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ru

7) Saitarlî, N., Răspunderea juridică a funcținarilor publici în Republica Moldova, Buletinul Ştiinţific al Universității de Stat „Bogdan Petriceicu Hasdeu" din Cahul №. 2 (6), 2017, p.29